

POKROK PUBLISHING CO.

vydává POKROK ZÁPADU a městský vydání

v Creta pro Salina okres, Neb., v Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapid, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakota.

Předplatná: Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněz přijímají se pomocí poštovních poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Oznamujete-li své předčítavosti, udejte starou i novou adresu. Dopisy z kruhů členstva ochotně uvítáme. Musí být srozumitelné, psané bez úmyslu někoho osobně poškoditi a podpisy jasně psané, ať již má být v redakci staženo, anebo s dopisem uveřejněno.

Jest těžko rozhodnouti, kde více pohaněna byla hvězdnatá vlajka — v Mexiku nebo v Coloradu?

Máj jest krásným měsícem, ode dávna opěvovaným básníky, avšak jest to pouze předzvěst června — měsíce růží a svateb.

Italie vidí ve Spojených Státech "světové nebezpečí" — snad k vůli tomu, že pomalu bude zde více Talánů, nežli ve vlasti makaronů.

Že nikdo není doma prorokem, osvědčilo se opětně v New Jersey, kde propadl kandidát do kongresu podporovaný prezidentem Wilsonem.

Možná, že Japonsko zaměřilo by se do naší zápletky s Mexikem, kdyby nemělo právě "vojnu" doma, a to nejenom v parlamentě, ale v nejširších vrstvách lidu.

Podle kabelegramů, s císařem Františkem Josefem dopadá to velmi špatně, a stane-li se to nejhorší, nevíme, nebude-li nutno ustanovit pro to jeho hospodářství správce konkursní podstaty.

Myslíme, že ani ten nejlepší počtář by nevypočetl, jaký, a má-li vůbec kdo nějaký prospěch z industriální války v Coloradu, která vstupuje už do druhého desítiletí.

Z Washingtonu bylo oznámeno, že žádné nové dobrovolnické pluky nebudou povolány do služby proti Mexiku, ale to není nijak na závadu takovým kapitalistům, jako Hearst a jiným, kteří do války štváří, aby se nechali naverbovatí do milice v jednotlivých státech, jež po dobu války bude částečně pravidelné armády.

Podle našeho skromného mínění je to skoro až osklivý pohled, když náš sekretář státu, premier Wilsonovy administrace, které zápasí jest s problémy nesmírné důležitosti a snad historických následků pro americký národ — pere se s kongresníkem z prvního distriktu v Nebrasece o místo poštovního mistra v Lincolnu a se senátorem Hitecockem o obsazení úřadu výběrního vnitrozemských daní.

Die tiskové depeše v sobotních novinách, 90,000 členů Polské římsko-Katolické Jednoty hotovo jest jíti do války s Mexikem a pan prezident potřebuje prý na ně pouze zakývatí, což jest bojovné nadšení, které ani nebyli byehom hledali u našich polských pobratimů praevlčích v lumber-varech, jatkách a dolench, několi jinak jest zcela možno, že bojovné nadšení obmezeno jest jenom na "generály" stojící v čele zmíněné Jednoty, kteří dobře ví, že nikdo nevezme je "za slovo".

COLORADO, KRVAVÝ STÁT.

Nebýtí toho, že s Mexika došly první správy o prolití americké krvi, události oběhávají se v Coloradu byly by vyvolaly mnohem větší pozornost v celé zemi. Byly by vyvolaly ohromení, hrůzu.

Svedena byla totiž v Ludlow hroznější bitva, nežli ve Vera Cruz, hroznější, poněvadž padlo více lidí, nežli na americké straně v mexickém přístavním městě a poněvadž mezi oběma byly ženy a děti a bylo jich více, nežli mužů. Ženy a děti, ve válkách vedených v tak zvaném civilisovaném způsobu, jest šetřeno. Toho v Coloradu nebylo, neboť tam panuje válka občanská a ta vždycky jest strašnější, nežli válka s cizím nepřitelem. Jinak poměry v bohatém tom státě nazvatí nelze — je to občanská válka.

Nechceme říci, že snad na stávkách nebylo by žádné viny, tekla krev na obou stranách a bylo jí dosti prolito, než nikdo nerekne, že bylo třeba takového vraždění, vraždění nevinných, jakým se vyznamenala coloradská milice minulý týden. To bylo zločinem proti civilisaci, a zdali stát jest bezmocným k zastavení takového krveprolévání, nebo zdali v Coloradu, jak se vícekrát tvrdilo, velkokapitál jest svrchovaným zákonem, pak povinnosti federální vlády jest jasno.

Nejvyšší soud Spojených Států svého času rozhodl, že federální vláda má právo zakročit ve státě, v němž byly by porušovány ústavní záruky, a to se v Coloradu děje neustále. Tam jest třeba zakročení — více než v Mexiku.

VÁLKA

Vlastně ani neměli byehom psáti o válce, neboť prezident Wilson a pan Bryan stále ujišťují, že to není válka, co se nyní v Mexiku děje a oba se rozplývají sanou láskou pro mexický národ — avšak uvážíme-li, že se střílí, že táhnou proti sobě pluky, že padají mrtví a ranění, že se připravuje vyvolání dobrovolnické armády, že do mexických vod stahováno jest všechno naše válečné loďstvo, ono je to tak podobné válce, že ani se nezdá jiným jménem to nazývatí. A skoro byehom řekli, že jest v tom kus tragiky, že Spojené Státy zapletly se do války, když nejdůležitější místo v kabinetě zaujímá takový apoštol míru, jako jest p. Bryan, a prezidentem jest Woodrow Wilson, dlouholetý profesor a rovněž muž míru.

Spojené Státy, míníme totiž americký národ v jeho nejširších vrstvách, z této války nemohou míti žádného prospěchu, ať tak či jinak skončí. Jediný prospěch budou míti američtí i cizí kapitalisté, kteří v Mexiku vlastní za sta milionů dolarů dolů a jiného majetku. Těž nyní leží skoro ladem, a zavládne-li v Mexiku pokoj a bude-li tam založena pevná vláda, stoupne nesmírně v ceně. A kdyby zakročení Spojených Států nemělo míti tento výsledek, uklidnění země, to raději mohli byehom odvolati naše loďstvo i vojsko a nechatí Mexičáky, aby si domácí spory vyrovnali sami.

Kongres v této těžké chvíli stojí ovšem při prezidentovi, neméně však také dosti kriticky se ozývá. Die mluvení senátora Boraha měli byehom nejenom vyřádnouti z Mexika, ale také z Nicaragua a Hondurasu, kde prý americkými zbraněmi udržována jest v moci nenáviděná vláda. — Senátor Borah vidí v konečech přemožení penniny na jihu ležící až k Panamskému průplavu, a to by ovšem byla éra dobovávnosti, kterou jest přišel pokolení po tomto by zdědilo. A jest více než pochybnó, že k takovému zmohtnutí Spojených Států přihlíželo by klidně Evropa, že by klidně přihlíželo Japonsko. Vídeň republikánské většiny v polanecké sněmovně, Mann, také jest toho mínění, že válka s Mexikem bude nešťastím pro Spojené Státy.

Nyní, kdy ozývá se již rachot ručních a dunění děl, jest skoro pozdě na uvažování, zdali válka mohla býtí zažehnána, avšak otázku touto bude se obrátit historie, zrovna jako se obrátá otázku náš první války s Mexikem v r. 1846. Jest však pochybnó, zdali válka byla by byla zažehnána uzádním diktátorem Huerty. V tom případě zcela jistě byli by vyprovokovali Spojené Státy konstitucionalisté, kteří k tomu měli mnohem více příležitosti, poněvadž jsou na sa-

mých hranicích Spojených Států a celý rozdíl byl by býval v tom, že byli byehom vtrhli do Mexika ze severu, kdežto nyní zabýjilo boje naše loďstvo z atlantického pobřeží. Jest však možno, že válka mohla býtí zažehnána, kdyby Madero bylo se dostalo více mravní podpory ze strany Spojených Států.

Jakým způsobem válka měla by býtí vedena, od toho máme strategické rady armády i námořnictva a generální štáb, ale měl by býtí konec tomu "bdělému vyčkávání," jež tak špatně se osvědčilo. Sdíljuje se totiž z Washingtonu, že prezident Wilson po pádu Vera Cruz opět navrhol čekání, jaký to bude míti účinek na Huerta, před podniknutím dalších kroků, a to, podle našeho skromného mínění, jest špatná taktika. Ono bude třeba lépe, když to nyní půjde "rána za ranou," když dobytá budou nejenom přístavní města, ale zároveň vysazeno co nejvíce možno vojska a nastoupen pochod na Město Mexiko, a zdali konstitucionalisté dosti brzy se nerozhodnou přidati se k Huertovi, snad by se umoudřili a uklidnění Mexika dalo by se provéstí po pádu Huertově. A spojí všichni národníci revoluce tvrdí, že se jim jedná jenom o odstranění Huerty a blaho země a národa a pak by měli dobrou příležitost uvéstí svá slova ve skutek a dokonce jest možno, že Spojené Státy byly by nápomocny k založení pevné vlády v Mexiku, skrze volby, jež nebyly by konány ve stínu bodáků a žalářů, jak v Mexiku bývalo zvykem.

Možná, že dnes ještě Villa a Carranza nejsou plně rozhodnuti, jaké stanovisko zaujmou vzhledem k zakročení Spojených Států, ale president jednal moudře, že zakázal dovoz zbraní z naší země do Mexika. Oni už nyní tam mají dosti amerických děl a ručnic, jež mohou býtí obráceny proti americkému vojsku.

"PRO HOCHY A DÍVKY." "For Boys and Girls," pod tímto ohlavením otáčen byl dopis v jednom z nedávnych čísel omeškých "Daily News" a podepsaný "Discouraged Boy" (Zmalomyslněný chlapeček). Jest tohoto znění: "Jsem chlapeček 18-letý, jenž rád by dal nějakou radu ostatním hochům a dívkám mého vě-

ku. Bylo mi 13 let, když jsem opustil domov o své vlastní vůli, abych uviděl tuto velikou zemi a razil si svoji vlastní cestu. Byl jsem v každé části země a viděl mnoho, avšak nezískal jsem tolik. Dnes jsem zmalomyslněný chlapeček bez místa, kde mohl bych se najítí neb prospati. Ani nevím, zdali moji rodiče jsou mrtví neb živi, neboť jsem ztratil všechny stopu po nich. Hoší a dívky, máte-li myšlenku na opuštění domova, vypuďte ji z hlavy. Máte-li matku neb otec, zůstaňte s nimi a pomáhejte jim, neboť není nic dražšího na světě než matka neb otec neb místo, které můžete zvytí domovem, sladkým domovem."

Tento dopis mělo by čísti hodně hochů i dívek, neboť málokde děti tak lehkomyšlně zpřetrhají pánky rodinné, jako v Americe. Ti, kdož žijí na farmách neb v malých městečkách, nemají tušení, jak veliký počet lidí bez domova jest v této zemi; v zimě lačíné nocehláry velikých měst jsou jejich domovem a "hrdčívopole" místem posledního odpočinku. A kdyby se mohla nějaká statistika provéstí, jistě by se vynáležo, jak velké procento těchto ubožáků zašlo na bludnou dráhu, když jako hoší a dívky opustili střechu otečovskou.

Jsou sice rodiče, kteří nedovedou děti vychováti, to jest věc skutečností, ale takové případy jsou přece jenom řídké. Jest neskonale více takových, v nichž blaho dětí jde nade všechno, kteří hotovi jsou mnoho obětovati, aby životní stezku pro své děti učinili schůdnější a pohodlnější, než sami měli. Kde může dítě, ať hoch neb dívka, očekávati rady upřímnější a nezištnější, pomoci účinnější, nežli od otce neb matky, a dosti často se stává, že i dobré domovy děti opustí pro naliehlost. Takoví, jimž i moudrá a nutná kázeň rodinná jest nepřijemnou a obtížnou, měli by si přečísti dopis onoho "zmalomyslněného chlapečka" a snad zastavili by se před neúněmím lehkomyšlného kroku.

NAŠE PRVNÍ VÁLKA S MEXIKEM.

Před osmašedesáti léty v tomto měsíci Spojené Státy přivodily válku s Mexikem, která trvala od 23. dubna 1846, až do září, 1847, a přidala 651,590 čtverečních mil území, kromě Texasu, k této ze-

VOJÁCI Z PRAVIDELNÉ ARMÁDY VRAČEJÍCÍ SE DO GALVESTONU; PROHLÍDKA MASA V LODNICÍCH.

Photo by American Press Association. Vývoj událostí v Mexiku při vodil zimošennou činnost v armádě i námořnictvu Spojených Států. Obrazek předstává pluk pravidelného vojska vračející se ze evičněného pochodu na mexické pozemí a denní prohlídka masa v brooklynských lodnicích.

ní, rozlohu devětkrát tak velkou jako stát Nebraska. Jihozápadní hranicí čára Texasu, zdali měla to býtí Rio Grande neb řeka Nueces, byla vlastně příčinou války, avšak za ní byla vzpruha "zjevného určení," zmocnění se Nového Mexika a Californie a dychtivost po pomstě za pobití hrdivých obranců Alamo. President Polk bez souhlasu Mexika rozhodl, že Rio Grande byla hranicí čarou.

Zachary Taylor byl generálem americké hotovosti v oněch dnech. Byl to Virginian, jenž sloužil ve válce z r. 1812 a v několika indiánských taženích, proti Černému Ještěbánu, Seminolům a jiných a později se stal prezidentem.

Bylo mu nařizeno Polkem, aby táhl západně k řece Nueces. To bylo před uskutečněním přívětí. President tímto svým jednáním ohrožil mír. Texas považoval Rio Grande za hranici čáru, avšak půdu mezi ní a Nueces nikdy neměl v držení. Taylor, v souhlasu s rozkazy, puští se k Rio Grande a dorazil k místu, kde nyní leží město Brownsville. Ihned rozeřstavil baterie děl, jež mířila na náměstí Matamoros, Mexiko, na druhé straně řeky. Zároveň seřvel blokadou ústí Rio Grande.

Mexický velitel v tom přirozeně spotřoval započít nepřátelství a tudíž překročil řeku 23. dubna, 1846, a jeho hotovost svedla bitvu s malým oddělením našeho vojska. V této šarvátee šestnáct našich jízdních vojáků bylo zabito. President uvědomil pak kongres, že americká krev byla prolita na americké půdě a válka započala.

My nebyli jsme ovšem připraveni, avšak štěstí přálo americkým zbraním. Taylor byl vrehním velitelem armády v sev. Mexiku. Vyhrál bitvu u Palo Alto, 8. května 1846 a omu u Resaca de la Palma následujícího dne a asi za devět dní později dobyl Matamoros. Monterey se zmocnil 24. září a porazil Santa Anu v Buena Vista ve dvoudenním zápase, 22. a 23. února, 1847. Za to povýšen byl na generálmajora.

Mezitím, Winfield Scott, jiný americký velitel, řídil kampaň jižně od tohoto území a vedl ránu přímo na srdce nepřátelské země.

Scott byl tím nejsilnějším mužem v armádě. Byl mnozí, kdož říkali, že byl majestátnější nežli Washington. V každém případě byl výborným vojákem. Scott byl vrehním velitelem v Mexiku. Měl 8,500 mužů, Santa Ana, jeho soupeř, měl 12,000.

Scott vysadil své vojsko ve Vera Cruz a jeho hotovost byla poněkud seslábnena několika pluky z divise Taylorovy. Divadlo války se nyní přesínilo na linii mezi Vera Cruz a sídelním městem. Zde svedeno několik bitev, v nichž konečně jádro mexické armády se vzdalo a Santa Ana přešel do Jalapy, stihán Scottem. Asi za měsíc potom Americané zmocnili se Puebly. Zde Scott nucen byl čekati během června a července na posilu, již musil napřed vyveřičiti. Sedmého srpna se pustil k sídelnímu městu, jež bylo tehdy hájeno asi 30,000 vojáky. Několik šarvátek následovalo toto hnutí. Ve dnech 19. a 20. srpna tři bitvy byly bojovány, a sice u Contreras, Churubusco a San Antonio. Tyto byly ve skutečnosti částmi jedné velké bitvy.

Ať se však někdo ani na okamžik nedovinná, že Mexičáni nebojovali. Naopak, oni bránili se statečně a tvrdosťně. Ale v konečích byli na hlavu poraženi a stáhli až k samým branám kapitolu.

Opevnění sídelního města byla známa jako Molino del Rey, Casa Mata a Chapultepec a byla považována se velmi silná. Dne 7. září příměří vypršelo. Ježto vyjednávací nevedlo k cíli, Scott připravoval se k útoku na opevnění a 8. září jej zahájil.

Santa Ana byl tam vrehním velitelem. Byl to starý vájevědě, ce a vlád v Mexiku, s jistými přestávkami, po dvanact roků. Právě klidlo jeho armády měla obsazenu Casa Mattu a levé Molino del Rey. Ohé tyto posice vzaly byly útakem a Mexičáni zahájili z pole. Následujícího dne byly vánavány útoku na

Chapultepec. Batterie umístěny byly na obou stranách po tento účel a 13. září soušasný útok byl zahájen. Americké vojsko v této době hnalo na pevnost. Opevnění byla dobytá a nepřítel přešel ve zmatku. Americké vojsko pronásledovalo Mexičáky po silnicích Belem a San Cosme až ku hranicím města. Zde se nepřítel zastavil a kladl zoufalý odpor. Zápas trval až do soumraku.

Tě noci naši vojáci odpočívali na zbraních. Časné ráno přišlo due deputace nepřátelská příšla žádajíc o podmínky. Tyto byly odepřeny a divise Northova a Quitmanova vešly do města. Populární boje zuřily však po dva dny, nežli Americané úplně se zmocnili města.

Vyjednávací nyní bylo obnovoeno. Guerillová válka trvala síce o něco déle, avšak všechna důležitější města byla obsazena našim vojskem a naši lidé spravovali vládu. Dne 2. února smlouva míru byla podepsána a schválení této vyměněno o měsíc neb dva později.

Ve svém "Dictionary of United States History," J. Franklin Jamieson praví: "Válka byla zřejmé válkou nespravedlivého napadení slabší moce, za účelem získání více území pro nové otrokářské státy."

Takový jest asi souhlasný souhrn historie o naší první válce s Mexikem. Jaký asi bude o válce nynější?

NAPOLEONSKÉ VÁLKY.

Dne 20. dubna bylo tomu sto roků, co spojené velmoe evropské rozhodly, aby císař Napoleon vzdal se svého trůnu a odebral se na Elbu, malý ostrov ve Středozemním moři, kde mělo mu býtí dovoleno podržeti si několik set své staré gardy, kde měl míti na dále titul císaře a kde mohl podle vůle své zaříditi si a spravovati malý stát. Francie měla mu vyplácti dva miliony franků ročně a mělo býtí postaráno o Marii Louise, bývalou císařovnu a její dědice.

Napoleon padl, avšak celá Evropa, Rusko, Anglie, Švédsko, Prusko a Rakousko, musila se spojití k pokoření onoho "muže určení," jenž snil o říši, která od západních hranic Evropy sahala by až po Ural, a nescházelo mnoho, le ty své sny uskutečnil. — Než, ještě jednou vráťiti se měl Napoleon na scéně svých dřívějších triumfů, a pak putovati na ostrov Sv. Heleny a očekávati tam konec kariéry, jež nemá snad rovné v novějších dějích světa.

Stará historie vypráví nám o velikých vojevůdiech, o Hannibalovi, Attilovi, Alarichovi, Caesarovi a Alexandru Velikém, kteří zanesli smrt, zhoubu a vítězství do dalekých krajín, avšak tehdy byl jiný svět a jiný způsob válčení, v němž na prvním místě rozhodovala osobní statečnost a válka byla profesí. Napoleon postavil se však proti modernímu světu a modernímu zbraňovnímu, proti moderní organizaci a dovedl v armádách svých zbuditi takového ducha, jaký ovládal šiky těch svrchu zmíněnych vojevůdiech z dávného světa. V tom byl Napoleon geniem a byl tragickou postavou, když se loučil se svojí starou gardou, když po nuceném vzdání se francouzského trůnu odvážen byl k mořskému přístavu, nenáviděn, proklínán svým vlastním lidem a stíhán úkladnými vrahy — než zároveň Napoleon jest jednou z nejbroznejších, nepřítelnejších postav v historii světa, jest zlým geniem, hotovou "metlou boží."

Napoleonské války zahubily na miliony lidí a od těch dob civilisovaný svět stěná pod dluhem, který přitvorně obnáš 37,000,000,000. To jest dědictví po Napoleonovi, císaři Francie a dobyvateli, před nímž celá Evropa se chvěla.

ČESKA AMERIKA PŘED TŘICETI LÉTY.

V dubnu 1884 řád Bílá Hora, Č. S. P. 8. v Niobrara, Neb. řítal 24 členy. Ve Wilson, Kans. konány přípravy k založení řádu této jednoty.

V "Sokolu Americkém" navržený, aby vyslán byl z Čech do Ameriky společený cvičitel.